

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

T R S T - 23. septembra 1982
Leto XXXIV. - Štev. 15
Petnajstdnevnik - Quindicinale
Abbon. postale - Gruppo II/70
300 lir

GROBOVI TULIJO V BEJRUTU

Svet je otrpnil v gnusu in ogorčenju, ko je izvedel za strahote množičnih pokolov v zahodnem Bejrutu, kjer je Izrael načrtno spustil nad palestinske begunce nahujskane tolpe klerofašističnih kolaboracionistov — krščanske falange in milic majorja Saada Hadada. V zgodovini se je vedno dogajalo, da so «umazane posle» opravljali hlapci. V Rižarni so to bili ukrajinski vojaki, v Sloveniji belogardisti, na Hrvaškem ustaši, v Italiji republikinci in kozaki. Naj nas torej ne čudi, če se je Beginova vlada odločila za množične pokole nedolžnih otrok, žena, starcev v taboriščih Sabra in Chatila in pri tem uporabila že preizkušeno metodo izkoriščanja kolaboracionističnih vojsk. Dokazano je, da je Beginova vlada nestrpnost čakala na umik mirovnih enot Francije, Italije in ZDA. Vedela je, namreč, da bo tedaj imela odprto pot v zahodni Bejrut, kamor niso mogle izraelske čete vse dokler so ga branili palestinski borci. Brez palestinske vojaske, ki se je umaknila v tujino tudi zato, da zaščiti življenja civilnega prebivalstva in je v ta namen dosegla (žal prazne) obveze ameriškega diplomata Habiba, je bil zahodni Bejrut nezaščiten in neobgljen. Za njegovo varnost in za umik izraelskih sil iz Libanona, pa čeprav po Palestincih, bi morale skrbeti države, ki so po-

sredovale in prevzele pred mednarodno javnostjo dolžnost, da zaščitijo življenja mestnih prebivalcev: ZDA, Francija, Italija.

Očitno pada velik del krivde za to, kar se je zgodilo, tudi na Reaganovo vlado v Washingtonu. Mesece je krila Izrael s svojim diplomatskim zadržanjem v OZN, z vojaško in gospodarsko pomočjo, predvsem pa z mednarodnimi pritiski na svoje zaveznike, češ «pustite Beginu in Šaronu naj naredita red na Bližnjem vzhodu, potem bomo že mi posredovali in vsilili svoj mir».

Tako je ves svet sicer zaprepaščen sprejemal dejstvo, da so izraelske čete bile v neki arabski državi (Libanonu) in oblegale njeno prestolnico. Skorajda normalno se je zdelo vsem, da so Izraelci vsilili celo svojega državnega poglavarja, krščanskega falangista Bešira Džemajla. Morda sta Begin in Šaron mislila, da bosta v njem imela krotko lutko in da bo Libanon poslej navadna izraelska kolonija.

Stvari so se spremenile, ko je Reagan moral pokazati nasmejeno lice tudi Arabcem, sicer bi se skrhalo zaveznitva s strateško važnimi državami proizvajalkami nafte. Proglašil je načrt, ki je predvideval avtonomno palestinsko deželo v konfederaciji z Jordanijo. Palestinci očitno niso mogli biti

navdušeni nad tem načrtom, vendar jim je realizem narekoval, da trenutno druge poti nimajo. Konec koncev bi dosegli pomemben rezultat: umik Izraelcev z zasedenega ozemlja Cisjordanije. Iz avtonomne palestinske dežele v jordanski konfederaciji bi se lahko v nekaj letih oblikovala prava palestinska država... Pogoj za mirno ureditev položaja na Bližnjem vzhodu bi v tem primeru bil tudi trden in neodvisen Libanon, kar pa je od vedno bilo odvisno od ravnotežja in kompromisov med muslimansko levico in krščansko desnico v tej državi. To je začel razumeti tudi sam Džemajl, čeprav mu morda ni bila po godu taka politika. Začenjali so se pogovori s predstavniki muslimanske skupnosti. Tedaj pa so načrti mladega libanonskega predsednika prišli navzkriž z izraelskimi težnjami.

To je še posebej prišlo do izraza med arabskim vrhom v Fezu, kjer so zmerne arabske države skupaj z Arafatom srejele predlog mirovne rešitve z ustanovitvi-jo samostojne palestinske države v zameno za mednarodno zajamčene meje Izraela, ki bi ga priznali tudi Arabci. Tudi v tem okviru so se v Fezu pogovarjali o nujnosti neodvisnega in enotnega Libanona.

Kdo je ubil Džemajla? Morda nezadovoljni krščanski falangisti, katerim je mladi libanonski predsednik pred izvolitvijo večkrat obljubil, da se bodo do sita nalokali palestinske krvi, a so nenadoma dognali, da se njihov mladi voditelj sedaj pogaja s prijatelji Palestincev in odkriva, da je pravzaprav «arabski kristjan». Morda pristaši voditelja krščanskih maronitov, bivšega predsednika Frandžijeja, kateremu je Džemajl pred meseci poklal celo družino, on pa mu je obljubil smrtno maščevanje. Morda palestinski skrajneži, ki so pred odhodom posejali Bejrut z minami? To je bolj malo verjetno, saj je Džemajl imel sedež stranke v vzhodnem Bejrutu, ki so ga nadzorovali Izraelci in njegovi falangisti. Palestinec bi se živ sploh ne mogel približati palači, ki jo je razneslo več stotov plastičnega eksploziva in je pod svojim ruševinami pokopala mladega predsednika Libanona.

Kakorkoli že, Begin in Šaron sta nestrpnost čakala na prvi povod za kršenje mirovnega sporazuma, katerega so jamčili njihovi ameriški zavezniki. Nekajkrat so Izraelci celo skušali izzvati sirske čete v dolini Bekaa, da bi njihovo reakcijo prikazali svetu kot kršitev dogovorov. Sirci niso reagirali, zato je

Trst, 21. septembra - Protestna manifestacija zaradi pokolov Palestincev v taboriščih v Bejrutu

umor Džemajla bil prava priložnost. Izraelski oklopniki so nemudoma vdrlji v Bejrut (cinično so zatrjevali, da bodo zaščitili civilno prebivalstvo pred maščevanji) in ga zasedli. Dva dni so se muslimanski levičarji borili proti izraelskim četam, nato pa se je v mestu zgodilo najhujše. Izraelci so obkolili palestinska taborišča in organizirali strahotni pokol, v katerem je padlo več kot tritisoč žensk, starcev, otrok, mladeničev, ki so bili krivi samo svojega palestinskega porekla.

Takega sovraštva svet ne pomni od Hitlerja dalje, izraelski voditelji pa zaslužijo vzdevek «nacisti», saj se poslužujejo istih metod, njihovo sovraštvo do preganjanih Palestincev pa je mogoče primerjati nacističnemu sovraštvu do Židov.

Bejrutski pokoli so bili možni tudi zato, ker je svet nepremišljeno verjel Reaganovim, Habibovim in Beginovim zagotovilom. Mnogi zahodni državniki so bili zares prepričani, da so vsega krivi Palestinci, ki so delovali v Bejrutu. Njihov umik naj bi zagotovil mir.

Mnogi so bili celo prepričani, da so Palestinci navadni teroristi. Med njimi velja omeniti italijanske socialdemokra-

te, liberalce in republikance (ter misovce, seveda), ki so glasno protestirali, ker so Pertini, papež in zunanji minister Colombo sprejeli Arafata v Rimu.

To so tisti, ki so glasno zahtevali sankcije proti Poljski in SZ, tiho pa so ploskali Izraelu, žandarju bližnjega vzhoda. Sedaj so utihnili, ker so spoznali, da ne morejo podpirati tolpe podivjanih morilcev, katerim načeljujeta Begin in Šaron, oba stara in preizkušena terorista Irguna in Hagane.

Divjanje izraelske vojske in njenih pomagačev nas sili k razmišljanju o utemeljenosti sionistične državne tvorbe — Izraela. Gotovo je, da si je pridobil v treh desetletjih obstoja nekakšno pravico do lastnih meja, čeprav je v teh treh desetletjih tudi večkrat dokazal, da tega ne zasluži. Ne zasluži namreč obstoja država, ki temelji na rasizmu, ki je izgnala s svojega ozemlja palestinske domačine in jih še danes preganja širom sveta.

Teorija o Izraelu je na las podobna teoriji o «življenjskem prostoru», ki jo je širil Tretji rajh. Postala je sprejemljiva samo zato, ker je Evropa imela moralnega mačka zaradi Hitlerjevega preganjanja Judov. Je pa tudi res, da je Palesti-

na od vedno bila zgodovinska domovina dveh narodov: židovskega in palestinskega, tako, kot je Belgija domovina Flamcev in Valoncev. Nedopustno je, da je svet sprejel rasistično podlago Izraela, Palestincem pa očital, da hočejo uničiti to državo. Res je, seveda, da je PLO v svoji ustanovni listini poudarjala, da Izrael nima pravice do obstoja na osnovi svojega sionističnega in rasističnega bistva. Toda PLO ponuja, od vselej, drugo pravično rešitev: državo dveh narodov, federacijo židovskih in palestinskih dežel. Tega predloga niso hoteli vzeti v pretres voditelji svetovnih velesil že v letih po svetovni vojni. Zaman so ga podpirali le jugoslovanski delegati v OZN. Vsi so bili le glas vprijočega v puščavi.

Sedaj stoji svet pred novim moralnim mačkom, ker mora tudi njegovo kosmato dušo prevevati občutek krivde za bejrutske pokole. Ta občutek si bo ves svet izbrisal samo tedaj, ko bo storil svojo dolžnost in pripomogel k ustanovitvi palestinske države, kar naj bo prvi korak k spravi narodov na Bližnjem vzhodu. Toda vedeti moramo, da bo ta sprava težka in ne bo mogla brez maščevanj, posebno še, če krivci pokolov ne bodo že takoj primerno kaznovani in razkrinkani.

TRŽAŠKI POLITIČNI VRTILJAK

Večkrat smo poudarjali, da je Trst «vsedrjavno vprašanje», vendar nismo mislili, da bodo stranke vladne večine to razumele tako, da je treba tržaška politična razmerja povezovati z vsemi ostalimi, kot se je dogajalo zadnje čase z nerazumljivim in skrivnostnim vrtiljakom sestankov, pogajanj, posredovanj in izsiljevanj.

Te dni so s posredovanjem predstavnikov rimskih vodstev strank vladne koalicije končno dosegli sporazum o novi deželni vladi Furlanije - Julijske krajine ter tržaških upravah na pokrajini in občini po novem letu.

Preprosto povedano so se dogovorili, da bo na deželi ostala stara vlada, ki jo je vodil demokristjan Comelli in v kateri so bili socialisti, socialdemokrati, republikanci in liberalci, od zunaj pa jo je podpirala SSK.

Krščanskim demokratom je torej uspelo izsiljevanje, ki so ga začeli z deželno krizo po oblikovanju novih odborov na tržaški občini in pokrajini sporazumno med Listo za Trst, socialisti in laiki. V te odbore bo vstopila, po novem letu, tudi krščanska demokracija s svojimi predstavniki, že sedaj pa jih bo podpirala kot stranka večinske koalicije. Ni še znano, če bo Lista za Trst v zameno podprla od zunaj tudi deželno vlado kot «sedma sila» koalicije.

Socialistične in laične sile so tokrat «potegnile ta kratko», podobno kot sredi avgustovske vladne krize, ko so morali pogoltniti obnovo prejšnje Spadoli-

nijeve vlade brez vsakršne spremembe. V Trstu so računali namreč na razširitev «laične fronte» tudi na Listo za Trst, saj bi to bil eksperiment vsedrjavnega pomena, ko bi laično-socialistične sile s krajevnimi konzervativci (LpT) vladale brez tradicionalnih «velikih antagonistov» — KD in KPI. Dejansko je bilo usojeno tej «novi» koaliciji, da je bila muha enodnevnicca, saj je kaj kmalu zdrknila v objem krščanske demokracije in njene izsiljevalne sposobnosti.

Verjetno se niti nima smisla spraševati, zakaj je KD bila v teh pogajanjih tako močna. Predvsem je vedela, da še vedno drži v rokah temeljne vzvode «resnične oblasti», se pravi finančna sredstva, državni aparat, bančno-kreditni sistem. K tem vzvodom resnične oblasti pa je KD doslej pripuščala svoje zaveznike samo tedaj, ko so bili poslušni ali so sprejemali njene vodilne interese. Vsak poskus upora pa je KD kaznovala, predvsem na tej ravni. Ni tajnost, da ima deželna vlada v rokah ogromna finančna sredstva za obnovo po potresu porušene Furlanije, za infrastrukture in podobno. Ta denar upravlja sama, marsikdaj brez vsakršnega sodelovanja ostalih strank. Zato je tudi sprožila krizo deželne vlade in jasno dala razumeti, da bo oblikovala enobarvno deželno vlado, ki bi trajala do volitev.

Stranke, ki so s KD sodelovale samo v imenu «upravljalnosti» (po načelu, da je treba vsekakor biti zraven), niso imele

druge izbire. KD jih je potisnila v šah in iz njih izsilila vse, kar se ji je zdelo potrebno.

Pri tem je KD vodila pogajalno taktiko, ki jo je že preizkusila med avgustovsko krizo: najprej je ločila tako imenovano «laično-socialistično» fronto. Dejansko je pri tem izkoristila konkurenčne apetite posameznih strank te fronte in vsaki obljubljala svoje, če bo zamenjala zaveznike. Zdi se, da so nekatere laične stranke, tradicionalne zaveznice KD, kaj kmalu obrnile hrbet socialistom in jih tako pustile na cedilu.

Lista za Trst pri vsem tem ni stala ob strani. Vedela je, da ji ves ta vrtiljak okoli Trsta dela predvsem reklamo in ji daje veliko važnost. Obenem pa se voditeljem Liste za Trst ni priskutilo dobrikanje demokristjanov, prav nasprotno. LpT ve, da bo v novih koalicijah lažje izigrala socialiste proti demokristjanom, priklenila nase manjše laične skupine in tako uveljavljala svojo vodilno-posredovalno vlogo, ki ji jo je osporavala PSI, saj je bil ta pravi smisel «tržaške upravljalnosti» v socialistični verziji.

Ali res ni bilo drugih izbir? Seveda ne, dokler so PSI in druge stranke sprejemale diskriminacijo proti komunistom. Socialisti so namreč trdno prepričani, da bodo «važni» vse dokler bo KPI diskriminirana in usodno potisnjena v opozicijo. Vsi se morajo pogajati z njo, saj druge izbire ni. Sami pa postajajo talci te svoje politike. Kajti če od dru-

nadaljevanje na 4. strani

*V spomin na Šempolajca***ALBERTA GRUDNA - BLISKA**

Tragična smrt sorojaka, sošolca in soborca Bliska je grozno prizadela vseh nas, ki smo mu bili prijatelji in ki smo z njim preživeli otroška in mladinska leta.

Spominjamo se njega iz otroških let, ko se je z nami igral in potepal po gmajnah, kjer se je pasla naša živina. V poletnih popoldanskih dnevih smo se z njim kopalni na šempolajskem kalu, hodili smo loviti ribe k trnovskemu napajališču ter iskat gnezda ptic in veric po naših ogradah in gozdovih. Pozimi pa smo se mi pobalini potepali po snegu in lovili brinjavke «pod skrlami» ter občudovali spretnost prijatelja Alberta. Spominjamo se Bliska, ko smo obiskovali šolo. Vsem nam se je upirala, ker so nam prepovedali uporabo slovenščine ter nam vcepljali fašistične ideje in nas raznarodovali. Spominjamo se tudi Bliska kot že odraslega mladince, ko smo v vedno veseli in prepevajoči družbi zahajali v Mavhinje, na Veliki dol ter na Brje, kjer se je Blisk zaljubil v lepo Mileno, s katero je srečno živel vse do svoje prezgodnje tragične smrti.

Prijatelja Bliska smo vsi radi imeli, ker je bil pravi tovariš, vedno vesel in prijazen, dosleden ter značajan. Že kot

mladoletnik se je Blisk odlikoval kot antifašist in kot narodnostno napreden delavec. Na njega so odločilno vplivali starejši antifašisti iz Šempolaja in okoliških vasi ter ladjedelniški delavci iz Tržiča, kjer se je izučil mehaniškega poklica. V tem naprednem okolju je doraščal naš sovaščan Blisk, ki se je med nami odlikoval kot najbolj zagrizen sovražnik fašističnih tlačiteljev. Še posebej nam je bil za zgled, ko je že leta 1942 kot prvi iz devinsko-nabrežinske občine odšel v partizane!

Za časa NOB, vse do osvoboditve, se je tovariš Blisk vedno izkazal med najhrabrejšimi in najbolj drznimi partizanskimi borci. Kdor je bil z njim v partizanih, ve povedati, da je bil neustrašen borec in med prvimi v najtežjih akcijah, za kar je prejel več odlikovanj in priznanje **NARODNEGA HEROJA!**

Njegov lik hrabrega borca za narodnostne in delavske pravice naj nam bo vsem za zgled. Po njem naj se še posebej zgleduje naša mladina, katero čaka moralna dolžnost, da spelje do konca idejno pot prezgodaj in tragično premilega Alberta Grudna - Bliska.

Prijatelji in soborci smo ponosni, da je iz naše srede izšel tak junak! Z največjo hvaležnostjo nam bo ostal v trajnem spominu.

Albin Škerk

Obeležje padlim borcem v Tipani

V Tipani, po ozemlju največji slovenski občini v Italiji, so odkrili marmornato ploščo na pročelju občinske hiše, da bi se z njo spomnili padlih v osvobodilni vojski in v nacističnih taboriščih. Na slovesnosti so spregovorili predstavnik ANPI, župan Baloh, odbornik Berra in predsednik deželnege sveta Colli.

Dogodek bi v vsaki drugi vasi na Tržaškem ali Goriškem bil nekaj samo po sebi umevnega, v Tipani pa zadobiva izjemne značilnosti. Ker je to prvi dvojezični napis na nekem županstvu v beneški Sloveniji, nato pa zato, ker se je levičarska občinska uprava končno spomnila domačih partizanov. Ti so tri desetletja po vojni doživljali preganjanja in razne klevete, oblasti pa jih niso priznavale, ker so v bojih za svobodo vzhodne Furlanije branili tudi svoje slovenske korenine in nikoli priznane pravice.

Odkritje plošče torej pomeni tudi to: da se v zavesti domačinov nad karnajsko dolino nekaj globokega premika in da je pravilno vrednotenje zgodovine tudi proroštvo za nadaljnje boje.

«V spomin padlim v osvobodilni vojni in v nacističnih taboriščih ter tukajšnjemu ljudstvu za velik delež v odporu, občina Tipana in ANPI ob obletnici svobodnega ozemlja v vzhodni Furlaniji 1944».

Tako se je napredna občinska uprava te velike občine v zahodni Benečiji spomnila slovenskih partizanov in furlanskih garibaldincev, ki so padli v srditih bitkah konec septembra pred 37 leti, ko so nacisti in kozaki pustošili in požigali Ahten, Fojdo, Neme ter napadali osvobodeno ozemlje v beneških hribih in v Karniji.

Dvojezični napis na pročelju županstva priča tudi, da so se to borili slovenski domačini, ki jim je bila pri srcu svoboda in so z orožjem v roki terjali svoje narodne pravice. Iste pravice, ki jih terjajo sedaj od demokratične republike, posebno še sedaj, ko je bila z mednarodnimi dogovori začrtana dokončna meja in je prijateljstvo sosednjih narodov odvisno tudi od ravnanja z narodnimi manjšinami.

Predolga leta so bili borci za svobodo in slovenstvo preganjani in zatirani, medtem ko se je po beneških dolinah bohotilo protislovensko gibanje, ki je bilo na las podobno fašizmu. Tako je, med drugimi, poudaril v tej vasi sredi zelenih beneških hribov nad karnajsko dolino župan Baloh, za njim pa še odbornik Berra. Pritrdil jima je predsednik deželnege sveta FJK Colli, ki je v svojem govoru poudaril tudi pomen resnične ljudske samouprave tudi v teh oddaljenih gorskih občinah.

Svečanosti so se udeležili bivši borci iz beneških vasi, sosednje tolminske in iz furlanske nižine. Bilo pa je tudi veliko mladih, katerim spoznavanje preteklega junaštva in takratnih vrednot pomeni tudi spodbudo za nadaljevanje demokratičnega boja za narodne pravice zatiranega beneškega ljudstva, za poživitev njegovih kulturnih dejavnosti, za gospodarski in družbeni preporod po potresu in po stoletnem izseljevanju v tujino.

Slovesnost v Tipani je pomenila namreč tudi skupno spoznanje, da se v nekdanji mračni in tožni Benečiji čedalje bolj prebujajo bojevitost in z njo ponos, ki sta prok za boljše čase.

DEŽELNI KNJIŽNIČARSKI TEČAJ

Deželno odborništvo za poklicno vzgojo in kulturne dejavnosti je zaupalo

**PRIPREDITEV KNJIŽNIČARSKEGA TEČAJA
NARODNI IN ŠTUDIJSKI KNJIŽNICI**

Tečaj se bo začel v pozni jeseni, predavanja bodo v popoldanskih urah. Čas za vpis v tečaj je do 30. septembra v upravi NSK - Ul. Sv. Frančiška 20/1

POLITIČNI VRTILJAK

(Nadaljevanje z 2. strani)

gih zahtevajo diskriminacijo do komunistov in uveljavljajo svojo «osrednjo» vlogo, tedaj se morajo tudi sami čimbolj oddaljiti od KPI. Tako pa ostajajo priklenjeni na demokratski voz, čeprav so zadnje čase spet spregovorili o «alternativi».

V deželni svet Furlanije Julijske krajine bi bila možnost oblikovanja koalicije «demokratske in avtonomistične alternative», ki bi potisnila demokristjane v opozicijo in potencirala vlogo laično-socialistične fronte ter njenih zaveznikov. Toda ta bi morala navezati dialog s KPI, ki je v ta namen našla tudi programske točke za morebitno alternativno zavezništvo. Med temi, seveda, ni manjkala točka, po kateri bi se morala deželna vlada zavzeti za globalno zaščito slovenske narodne manjšine, kakor tudi za dobrososedsko sodelovanje s Slovenijo in Hrvaško.

Stranke laično-socialističnega bloka se za ta naš predlog niso ozrle, saj jih prava alternativa sedanjemu sistemu vodenja v deželi in Trstu ni zanimala.

Prej jih je zanimala «razdelitev stolčkov» kar je pravzaprav zadnja možna rešitev, v katero je vodila njihova politika.

V takih pogojih se torej izteka zakonodajna doba deželnega sveta Furlanije Julijske krajine. Volitve bodo namreč marca. KPI bo v teh mesecih ostala v opoziciji in opravljala svojo dolžnost, vsakomur pa mora biti jasno, da bodo prihodnje pomlad spet postavljene limanice, ko se bodo laično-socialistične sile skušale spet predstaviti kot protitež KD. Kateri je resnični cilj takih predstavitev, lahko razumejo sedaj tudi otroci.

V Trstu pa se uresničuje nevarnost, na katero smo opozarjali tudi pred volitvami: oblikuje se zavezništvo vseh zmernih in reakcionarnih sil, ki bo slo-nelo predvsem na obnovljenem odnosu med Listo za Trst in Krščansko demokracijo, PSI in laikom pa prepuščata ti sili zgolj vlogo kritja. Se bodo s tem zadovoljili?

NJIHOV BEJRUT

Tudi v Trstu so vse politične in kulturne sile obsodile bejrutske pokole, za katere nosita odgovornost Izrael in libanonska kolaboracionistična desnica. Izjema je Lista za Trst, ki je preko svoje glasila «La Voce libera» in izjav svojih predstavnikov dala dokaj jasno razumeti, komu grede njene simpatije. Očitno Izraelu in libanonski desnici, češ da so samo «pregnani palestinske teroriste».

Zanimivo je, da LpT izraža svoje simpatije na osnovi psihološkega istovetenja z Izraelom in libanonsko desnico, pa to ne od danes. Že nekaj let primerjajo voditelji tržaške liste naše mesto Bejrutu, našo deželo pa Libanonu. Po osimskem sporazumu so Cecovini, Gambasini, Aurelia Gruber Benco nič kolikokrat zatrjevali, da bi uresničitev osimskega dogovora ustvarila «libanonske razmere» v Trstu, ki bi bil podoben Bejrutu. Razumeti je bilo, da bi si v tem primeru predstavljali nekakšno državljansko vojno, v kateri bi morda Slovenci odigrali vlogo Palestinecev. Od tod, najbrž, tudi toliko simpatij za vse, ki so zapisali Palestinece gotovi smrti in izgnanstvu.

Pri tem njihove iredentiste in nostalgike navdušuje misel, da je še na svetu država, ki z ognjem in mečem širi svoje meje na tuja ozemlja in z njih preganja domačine. Kar ji je danes

VELIKI PRIJATELJ JUGOSLAVIJE

Večno bomo hvaležni direktorju agencije «Alpe Adria» Bogu Samsi, ker nam je odkril doslej neznan plat tajnika PSI Bettina Craxija. Iz objavljenega razgovora z njegovim namestnikom Martellijem smo namreč izvedeli, da je «Craxi velik prijatelj Jugoslavije», katero namerava v kratkem obiskati.

To nas navdaja z velikim zadovoljstvom, čeprav je treba Craxijeve obiske v Jugoslaviji jemati s pridržkom, saj jih je napovedal že trikrat ali štirikrat in prav tolikokrat tudi odpovedal. Očitno je tudi, da je svoje veliko prijateljstvo do Jugoslavije pozabil med svojim zadnjim obiskom v Trstu, a nič zato, tudi to je mogoče popraviti. Kako, boste vprašali?

Ko smo bili še študentje, smo na tržaški univerzi spoznali prikupno deklico, ki nam je rada razlagala, da se ji strastno dopadejo južno slovanski narodi, njihova izročila in temperament. Malo za šalo, malo zares smo ji odgovorjali, naj svoja čustva pokaže kar pri tržaških Slovencih, ki smo prvi na poti do Balkana. To bi tudi zanjo bila najboljša preizkušnja...

Isto velja za velike prijatelje...

onemogočeno tu, pri nas, delajo drugi na Bližnjem vzhodu in s tem dajejo tržaški iredenti možnost, da se tolaži.

To so verjetno potomci in nasledniki tiste tržaške buržoazije, ki je med drugo svetovno vojno sanjala o «etnično čistemu» Trstu in je zato podpirala zamisel o krematorijskih pečeh v Rižarni, kjer so izgorevali Židje, Slovenci, Hrvati in napredni Italijani.

Res, za te ljudi velja pregovor: povej mi, s kom hodiš, da ti povem, kdo si.

SODELUJTE V DELU

PRISPEVKI

Ob poravnavi naročnine so prispevali: Maver Karmelo, Boljunec 2.000 lir; Emilio Maver, Krmenka, 4.000 lir; Just Klun, Krmenka, 4.000 lir; Grgič Rudi, Šempolaj, 4.000 lir.

Knez Karlo iz Devina je daroval 10.000 lir za sklad Dela

V počastitev spomina očeta Ermana, prispeva Marčelo Možina 10.000 lir za Delo.

V spomin na pokrojno ženo daruje tov. Marčelo Kralj 20.000 za Delo.

Mafija, kamora, n'drangheta, P2

Za fasado meščanske demokracije

Umor generala Carla Alberta Dalla Chiese, teden dni pozneje aretacija (v Švici) Licia Gellija opozarjata na pomen «skrivnih oblasti», ki delujejo v Italiji. Če je bil komu potreben dokaz, da formalna meščanska demokracija ne zadostuje in da je v kapitalistični družbi dobršen del oblasti v rokah ljudi, ki ne delujejo kot državljani-volilci, smo ta dokaz dobili v nekaj mesecih. Kajti začetek osemdesetih let poteka v znamenju odkritja, da delujejo na Jugu polotoka, toda enako tudi v velikih mestih severne Italije, razne organizacije: siciljska in mednarodna mafija, kalabreška n'drangheta, neapeljska in kampanijska kamora, nato še tajna framazonska loža P2. Njihove poslovne in zločinske mreže so tako razpredene, da nujno vplivajo tudi na politično življenje, saj ni tajnost, da v zameno za «proste roke» organizirajo z ustrahovanjem in drugače na tisoče in tisoče glasov svojim političnim miljenecem, v glavnem predstavnikom KD in ostalih vladnih strank. Izjema je, baje, samo nepomembna liberalna stranka, med vladnimi, v opoziciji pa KPI in ostale levičarske skupine.

Zakaj so se te organizacije tako razpredle, ni težko ugotovljati. Mafija na Siciliji je uživala vsa povojna leta posebno nego in zanimanje najvišjih politikov. Notranji minister Scelba je celo tajil njen obstoj, mafijski predstavniki (Bernardo Mattarella, Gioia, Lima, Rimi) pa so celo bili v italijanski vladi kot ministri ali podtajniki. Tudi danes so v italijanski vladi podtajniki, ki se družijo z mafijskimi zločinci. Zadnje dni je izbruhnil škandal podtajnika Triola (KD), ki je opsoval karabinjerje na letališču v Catanzaru, ko so pred njegovimi očmi aretirali njegovega pomočnika, znanega mafijskega zločinca. Karabinjerji so podtajnika Triola prijaviли sodišču, zato pa so bili čez noč kazensko premeščeni iz Kalabrije.

Tako so ubogi karabinjerji razumeli, kdo je močnejši. Oni so verjetno mislili, da vlada zares obljublja neizprosni boj proti mafiji, odkar je bil ubit general Dalla Chiesa. Niso razumeli da so to običajne prazne obljube, katerim ne smejo slediti dejanja.

Toda vrnimo se k mafiji. Preko KD si je ustvarila močne pozicije v Palermu in zahodni Siciliji. Občinski in drugi odbori so ji omogočali gradbene špekulacije, s katerimi so služili težke milijarde. Zadnje čase pa se je mafija spremenila v pravo multinacionalno družbo za tihotapljenje in razpečevanje droge. Tako je mafija razpredla svoje tipalke po vsem svetu, v Italiji pa pridobila izjemen položaj. Njeni kapitali so se stekali skozi razne ameriške in vatičanske kanale v tujino in se vračali «čisti» domov, v Italijo. Ni tajnost, da je Michele Sindona bil tudi «bankir mafije», tako, kot sta to bila

pozneje ubiti Calvi in živi monsinjor Marcinkus, finančni minister papeža Wojtila.

Podružnice ali samostojne organizacije mafije so n'drangheta v Kalabriji in kamora v Neaplju in Kampaniji.

N'drangheta je nastala in se je okrepila predvsem v zadnjih desetletjih, odkar je država začela pošiljati v to deželo ogromne vsote denarja. Polastili so se tudi denarja razlastitev na ravnici Gioia Tauro, kjer naj bi bil nastal železarsko-jeklarski center. N'drangheta je, glede na mafijo, bolj zaostala in tudi bolj kruta. Politično pa se povezuje, preko posredovalcev, na KD in tudi na PSI, v nekaterih primerih pa je prodrla celo v sekcije KPI, ki je tod zelo šibka. V teh primerih partija zelo ostro nastopa, marsikateri partijski aktivist pa je padel pod njihovimi streli, če so bili odkriti.

Kamora deluje v Neaplju in v Kampaniji, sedaj pa se širi tudi v Bazilikato, kajti polakomnila se je tisočev milijard za obnovo potresnega področja. V Neaplju ji je levičarska uprava spodrezala ekonomske temelje, saj ne more več špekulirati z gradnjami, zato pa ustrahuje trgovce in izkorišča tradicionalne zločinske dejavnosti: tihotapstvo, mamila, prostitucija itd.

Kot je bilo pred kratkim dokazano, deluje kamora s čudnimi zavezništvi. Državi odvzema denar za potresno obnovo, politično se družijo z demokristjani, ima pa operativno zavezništvo tudi z rdečimi brigadami. Primer pogajanj med KD, kamoro in rdečimi brigadami za osvoboditev odbornika Cirilla (ki je bil odbornik za urbanistiko, torej zelo važen za gradbene špekulacije), je najbolj zgovoren.

Švedska alternativa in nemški polom

V Evropi se je v teh dneh spet nekaj spremenilo. Padla ne nemška socialdemokratsko-liberalna vlada, medtem ko je na Švedskem zmagala levičarska koalicija socialistov in komunistov.

Dogodki so več ali manj znani, čeprav je najbrž potrebno opozoriti na nekatere bistvene značilnosti obeh premikov.

V Zahodni Nemčiji je padla Schmidtova vlada, ker so jo zapustili liberalci ministra Genscherja. Jabolko spora ni bila zunanja, pač pa gospodarska politika. Kajti «nemški model» ki je navdušil evropske socialne demokrate in tudi del našega sindikalnega gibanja, ni prenesel najtežjega izpita družbene pravičnosti v kriznem trenutku, ali, po domače povedano, nemška vlada je padla v trenutku, ko je morala izbirati med razrednimi interesi.

«Nemški model», ki so ga nekateri imenovali za čudežnega, je namreč temeljil na dobro zasnovani «socialnoskrbstveni državi» ob tipično kapitalistični gospodarski strukturi. Ironično bi lahko rekli, da je zahodna Nemčija pod socialno demokratskim vodstvom tako posladkala svoj kapitalizem, da so se zacedile sline tudi zgodovinskimi nasprotnikom kapitalističnega izkoriščanja: delavcem. Seveda je bilo to mogoče, dokler je nemško gospodarstvo bilo tako bogato, da je nudilo državi veliko presežnega dohodka, ta pa ga je razdeljevala nižjim slojem, v zameno pa prejemale lojalnost in produktivnost.

Ko je pred nekaj leti izbruhnila svetovna gospodarska kriza in je ritem gospodarske rasti zastal, je nemška družba rešila svoje ravnotežje med kapitalom in socialno državo tako, da se je znebila «gostačev», tujih delavcev.

Nekaj let je tako šlo, končno pa je kriza načela tudi dotlej ohranjeno ravnotežje. «Pocukrani kapitalizem» ni mogel več nuditi zadosti presežnega dohodka, ki se je krčil tudi zaradi hudega ameriškega monetarnega pritiska. Tedaj se je vlada znašla pred izbiro.

Pri nekom je morala terjati žrtve in odpovedi: ali pri bogatejših slojih, ali pri delavcih in njihovih družinah. Tu pa se je koalicija okoli kanclerja Schmidta razbila. Liberalci, ki so v vladi predstavljali zmerno laično desnico, so zahtevali politiko žrtev in odpovedi za delavce, skratka, «rešiti kapitalizem na račun socialne države». Predlagali so ukrepe, kakršne italijanska vlada v zadnjih letih sprejema zelo pogostoma (krčenje pokojnin, zdravstva, šolstva, večji davki, večje tarife itd). Povsem nasprotno stališče so zavzeli socialni demokrati, katerih geslo bi lahko bilo: «rešiti socialno državo na račun kapitala».

V trenutku, ko so bili na dani razredni interesi, je zavezništvo «lib-lab» (liberalizem-laburizem), ki ga zadnje čase teorizirajo predvsem italijanski socialisti, šlo po gobe. Liberalci so se v nekaj dneh sporazumeli z demokrščansko opozicijo in ji omogočili prihod na oblast. V Evropi se

Loža P2 je delovala na drugačni ravni. Bila je skupek ljudi, ki so manipulirali ogromne količine denarja, z njim poslovali, obenem pa predli niti obširne politične zarote proti demokratični republiki. Nič čudnega, torej, če v loži najdemo zakrnjene fašiste, tajnika PSDI Longa, demokršćanske in socialistične ministre, generale, bančnike in podobno. Aretacija Licia Gellija, če bo živ prispejal v Italijo, naj bi razkrinkala dejavnost te lože, ki se ji ni pristudil niti teroristični pokol, če je služil destabilizaciji Italije.

Na kratko smo skušali opisati te «skrivne oblasti» zločinskega in protustavnega značaja, da bi opozorili na potrebo, da se spregovori o globokih reformah, ki so predvsem družbeno gospo-

darskega, pa tudi moralnega značaja.

Res nima smisla spreminjati člene italijanske ustave (ki med drugim kaznuje tajna združenja) ali institucije: potrebna je predvsem globoka sprememba političnega sistema, ki sloni na neustavnem načelu izključevanja KPI iz sfere oblasti. Reklji bodo, da je to preprosto in naivno. Najbrž se tako zdi, toda v boju proti mafijskim metodam je potrebna najširša mobilizacija vseh poštenih sil, ki z mafijo niso kompromitirane in nimajo skupnih interesov. To pa so predvsem komunisti, sindikati, zadruga, napredna kultura - skratka vsi, ki so doslej bili na robu oblasti. Potrebne so družbeno gospodarske spremembe, da se spodreže finančni temelj mafijskih in podobnih dejavnosti, tako na

urbanističnem, kot na bančnem področju.

Končno je potrebna čistka v političnih sferah, ki so se kompromitirale. Ali je mogoče, da sedita v ministru za finance dva podtajnika, ki sta obtožena tihotapstva s tobakom? Kaj naj rečemo o strankah, ki so tega podtajnika imenovali?

Parlament je storil prve korake na tej poti. Izglasoval je zakon, skupek ukrepov za boj proti mafiji, ki ga je predlagal še pokojni tovariš Pio La Torre. Zakon predvideva učinkovite ukrepe, ki lahko obrodijo dobre rezultate. Toda potrebni so ljudje, ki ga bodo izvajali. Če bodo vladne oblasti premestile vsakega karabinerja, ki si bo upal natakiniti lisice mafijskemu bosu, bo spopada z mafijo kaj kmalu konec.

je zamajal eden izmed stebrov politične stabilnosti in mednarodnega sporazumevanja, kajti demokršćanska vlada v Nemčiji pomeni predvsem povratek nazaj glede na politiko popušćanja med Vzhodom in Zahodom. Seveda so imeli demokristjani Helmudta Kohla in Franza J. Straussa lahko nalogo in tudi upravičeno pričakujejo uspeh na skorajšnjih volitvah, saj je bila Schmidtova vlada v škripcih, odkar je naletela na gluha ušesa v Moskvi in Washingtonu.

Povsem drugače je na Švedskem, kjer je na političnih volitvah zmagala koalicija socialistov in komunistov evropske smeri. Socialisti Olofa Palmeja so prejeli skoraj 46% glasov, evrokomunisti Larsa Wernerja pa 5,6%, skupaj nekaj več kot 51% glasov in večino v parlamentu. Nova Palmejeva vlada se je tako otrešla nekdanjih liberalnih zaveznikov, ki so ji (podobno kot danes v Nemčiji) obrnili hrbet pred petimi leti.

Tudi Švedska je doživljala gospodarsko in družbeno krizo in iskala odgovore nanjo. Palmejevi socialisti so našli odgovor v večjem podružbljanju proizvodnih sredstev, ki so bili doslej 90% v zasebni lasti. Njihovo politiko je bilo mogoče strniti tako: «kapital naj ostane molzna krava za socialno državo, gospodarsko krizo pa bo država premoščala skupaj z organiziranimi delavci». Dejansko je Palme predlagal načrt, kako naj sindikati in delavci s svojimi datjavami in davki prispevajo v «socialne sklade». Iz teh bi država črpala za nove investicije in odkup delnic pomembnih industrij. Tako naj bi poleg zasebnega sektorja v gospodarstvu nastala tudi družbena lastnina, ki bi jo delavci sami upravljali v sodelovanju s sindikati in državo. Za premostitev gospodarske krize se je torej Olof Palme povsem naslonil na delovne ljudi, pri tem pa je naletel na podporo VKP, švedske evrokomunistične partije, (razkolniška filozofjska partija na volitvah ni imela uspeha in nima poslanca), ki bo Palmejevo vlado podprla od zunaj, v parlamentu pa krepko pogojevala.

Primerjava se nam vsiljuje takorekoč obvezno: leva alternativa doživlja v Evropi uspeh, posebno tedaj, ko sloni

na zavezništvo med socialisti in komunisti. Nasprotno pa pretresa kriza nenaravna zavezništva po teorijah «lib-lab» in povezovanja socialistov z zmernimi in konzervativnimi silami.

Tako se «alternativne» vlade uveljavljajo v Franciji (Mitterrand), Grčiji (Papandreu) in na Švedskem (Palme). V kratkem bodo volitve v Španiji, kjer socialist Gonzales računa na zmago. Obenem pa napoveduje, da se ne bo povezoval s komunisti, tudi v potrebi ne. Videli bomo, če bo španska varianta sledila švedskim ali nemškim izkušnjam.

Diskusija o alternativni postaja aktualna tudi pri nas, v Italiji, kjer KPI poudarja nujnost demokratične alternative sedanjemu demokršćanskemu sistemu vladanja. Pri tem smo poudarjali, da je potrebna čim večja enotnost med komunisti in socialisti. Ne zanemarjamo drugih laičnih in demokratičnih strank, menimo pa, da razpolagajo socialisti in komunisti skupaj 46% in torej lahko okoli sebe zberejo potrebne zveznike. Tudi ne gre za nesorazmerje med močjo KPI in PSI, ki je sedaj v razmerju 2 proti 1. Nikoli nismo skrivali, da bi v vladi komunisti in socialisti morali imeti enako težo, vodstvo vlade pa bi zelo verjetno pripadalo nekomunistični osebnosti. Čudno je pač, pa se naši programi glede družbenih in gospodarskih vprašanj ne ločujejo, kljub temu pa PSI še vedno sledi politiki vladnega povezovanja s KD.

Zadnje čase je razočaranje v italijan-

skih socialističnih vrstah obrodilo svoje sadove. Nekateri, celo najbolj razvpiti antikomunisti v vodstvu PSI (Martelli, naprimer) so začeli govoriti o možnosti alternative. Pri tem jim je pomagal sam demokršćanski tajnik De Mita, ki je v svojem zadnjem govoru jasno povedal, da mora PSI izbirati, ali bo s KD ali s KPI. Če ostane s KD, bo morala pač pristati na njeno vodilno vlogo in sprejeti njen sistem. Kajti za De Mito sta «alternativni» samo leвица in KD, ne verjame pa «alternativam» znotraj demokršćanskega zavezniškega sistema. To so razumeli mnogi italijanski socialisti med zadnjo vladno krizo, ko so jih laične stranke in tudi PSDI pustili na cedilu. Laična fronta kot «tretja sila», se ni obnesla. Dokazalo se je, da je neuresničljiv njen taktični program, po katerem naj bi levosredinski zvezniki (PSI, DK, laiki) potolkli komuniste, na kar bi okrepjeni in zmagoviti socialisti pustili in cedilu demokršćanske zveznike, jim obrnili hrbet in prevzeli oblast s pomočjo poraženih, podrejenih in pohlevnih komunistov.

Tako se v PSI spet govori o alternativni, čeprav je Craxi noče in je to močno poudaril v svojem zadnjem govoru. Ne glede na formule, je razprava dozorela in danes obstajajo pogoji za ponovno vzpostavitev korektnih odnosov med strankama, ki imata mnogo skupnega, ne nazadnje skupne nastope v sindikalnem in združnem gibanju ter enotno upravljanje dežel, pokrajin in občin.

Razstava na dnevu kmetijstva v Boljuncu

Nahum Goldmann

Kam greš, Izrael?

(Die Zeit)

Na obeh straneh pretiravajo v dvojnosti občutkov. Židje protestirajo pri sleherni najmanjši priložnosti in skušajo s pomočjo svojega političnega vpliva pomagati drugim židovskim skupnostim ali Izraelu. To pa je spet vzrok za to, da nežidje obravnavajo Žide kot preobčutljive in hitro užaljene ter vidijo v njihovi politični samoobrambi pogosto znamenje dvojne lojalnosti. Vse to pomeni, da je popolna asimilacija Židov v deželah diaspore nemogoča. Dejansko bi bil asimilirani Žid tisti, ki ohranja židovsko izročilo, ne da bi ga nenehoma očitno izpričeval, in ki tako svoj posebni status kot tudi svoj status enakopravnega sodržavljanja sprejema kot nekaj samoumevnega.

Odkar je bila ustanovljena država Izrael, je židovsko vprašanje dobilo novo razsežnost. Hertzlovo navno upanje, da se bodo vsi Židje naselili v židovski državi, se ni izpolnilo in se tudi v bližnji prihodnosti ne bo izpolnjevalo. To pa je ves problem le še zapletlo. Medtem ko so morali Židje poprej ostajati zvesti svojemu izročilu in svoji veri, da so lahko ostali Židje, in medtem ko so morali poprej varovati svoj poseben način življenja, ker je bilo pristno sožitje z nežidi zaradi prehranbenih in drugih zapovedi nemogoče, je za preživetje židovskega ljudstva danes odločilnega pomena tudi to, da židovstvo v diaspori izkazuje zvestobo državi Izrael.

Uradno je Izrael demokratična in suverena država; le njeni državljani naj bi odločali o njeni politiki, načinu življenja in vseh razsežnostih njenega obstoja. Vendar pa Izrael upravičeno terjaja solidarnost vseh Židov sveta. Posebej v časih krize, dokler Arabci niso pripravljeni priznati Izraela in dokler mora Izrael nenehoma vojevati vojne, je za židovsko državo življenjskega pomena, če se lahko zanese na milijone Židov po svetu, na njihovo finančno pomoč ter na njihov politični in gospodarski vpliv. Tudi nadaljnji obstoj Židov v diaspori bi bil brez te temeljne zvestobe ogrožen.

V tem pa tiči zaplet. Ker pretežna večina Židov brez pridržka pritrjuje obstoju in politiki Izraela in se v strahu, da bi ne povzročala škode, le zelo redko spušča v javno kritiziranje, nastajajo stanja, v katerih postane «dvojna zvestoba» realen faktor in ne le izrodek protisemitske domišljije. Večina držav sveta, izjemno Združene države, obsoja sedanjo izraelsko ekspanzionistično politiko; zahtevajo, do se Izrael umakne z velikega dela ozemelj, ki jih je bil zasedel, ter vztrajajo pri tem, da prizna Palestincem pravico da samoodločbe. Tako se v večini evropskih držav rojevajo vedno hujša protislovja med stališči vlad glede vprašanj Bližnjega vzhoda in ravnanjem židovskih državljanov, ki javno brez pridržka podpirajo — čeprav ni nujno, da se tudi strinjajo — vse, karkoli že naredi Izrael. To lahko v bližnji prihodnosti privede do konfliktov, ki bodo dopustili, da bodo mnogi nežidje podvomili v zve-

stobo in domoljubnost svojih židovskih sodržavljanov, in ki utegnejo ogroziti obstoj Židov v teh deželah.

Dokler ostaja Izrael «normalna» država, ki uresničuje svojo politiko v skladu z lastnimi preudarki in lastno voljo ter mora po tej poti priti v navzkrižje z drugimi deželami, v katerih žive stotisoči Židov, te dvojnosti židovskega vprašanja ne bo konca. Iz tega neizpodbitnega dejstva prihajam, do sklepa, da mora biti Izrael posebna država, prav tako svojevrstna kot je svojevrstno židovsko ljudstvo po svoji strukturi in svojem značaju. Če je ljudstvo, ki se upravičeno poteguje za to, da bi bilo nevtralnno, potem je to izraelsko, za katerega je zvestoba Židov vsega sveta, ne glede na to, pod katero oblastjo žive, življenjsko vprašanje. V naši labilni in vse bolj kritični dobi bi se moral Izrael izogniti temu, da se opredeljuje v vprašanjih mednarodne politike, da bi ne škodoval Židom v diaspori, razen seveda v situacijah, ko je ogrožen obstoj židovske manjšine v neki državi — kar kajpada Izraelu nalaga obveznost, da naredi vse, kar je v njegovih močeh, da to manjšino brani.

Čeprav bo ta nevtralnno značaj Izraela lahko postal aktualen šele, ko bo dosežen mir z arabskim svetom, bi bilo zaželeno, da Izrael takšno nevtralnno v načelu sprejme že poprej in se zanj poteguje. Tudi Arabcem bi bilo lažje skleniti mir z nevtralnno Izraelom, ki stoji na obrobju svetovne politike in ne v njenem osredju.

Židovsko vprašanje bo obstajalo tako dolgo, dokler bodo obstajali Židje v svoji lastni državi in v diaspori. V zgodovini so bili Židje že od nekdanj kalilci miru: odklanjali so vero svojih večinskih narodov, obsojali so njihovo kulturo, imeli so se za izbrance ter za tiste, ki so vzvišeni; povsod, kjer so živeli, so ustvarjali probleme, deloma zaradi sovražnosti drugih, deloma pa zaradi svoje trmoglavosti in vztrajanja pri svojem posebnem statusu.

Kot preganjanci in zatiranci so Židje pod židovskim vprašanjem trpeli; kot preganjalci in zatiralci so se nežidje moralno pregrešili, kar je pri najboljših med njimi venomer povzročalo slabo vest in občutek krivde. Od Mojzesa in monoteizma dalje so Židje skozi stoletja vse do dobe Einsteina, Marxa in Freuda dajali svoj prispevek skorajda na vseh področjih kulturnega življenja človeštva; sorazmerno veliko število Židov med Nobelovimi nagrajenci je le majhen dokaz za to trditev. Židje imajo pravico zahtevati, da jim pustijo njihov posebni status, čeprav zaradi tega nastajajo problemi.

Docela gladek in brez trenj ne bo odnos med Židi in nežidi nikoli — nikoli, dokler bo obstajala država Izrael. Za Izrael velja: židovskega vprašanja ne bi smel še bolj zapletati z agresivno politiko. Človeštvo se bo sprijaznilo s tem, če bodo osebnosti, kot so Mojzes, Maimonides, Spinoza, Heine ali Einstein nekonformistične in v določenem

smislu kalilci miru. Ne bo pa se sprijaznilo s tem, če bodo kalilci miru ljudje kot sta Begin ali Šaron.

IZKRIVLJENA SLIKA

Obstaja nevarnost, da bo sedanji Izrael povzročil, da bo prišlo do banaliziranja židovskega vprašanja. S svojo agresivno politiko jemlje židovskemu vprašanju njegov enkratni značaj. Izrael, kakršen se je razvil pod Beginovim režimom, predstavlja grožnjo, da se bo pri nežidih korenito spremenila celotna predstava o židovskem ljudstvu. Dolga stoletja so bili nežidje v veliki večini protižidovski in so Žide preganjali, vendar pa so hkrati — zavedno ali nezavedno — visoko cenili in občudovali Žide zaradi njihovih duhovnih dosežkov in zaradi njihove trmoglavosti pri potrjevanju lastnega posebnega značaja. Takšen Izrael, katerega glavni dosežek je vojaške narave in ki je svojo energijo usmeril predvsem k vojaški nadmoči, utegne izkriviti podobo židovskega ljudstva v očeh nežidov.

Tudi pri vedno večjem številu Židov, posebej pri razumnih, grozi nevarnost, da se bo njihova predstava o Izraelu bistveno spremenila. Številni pripadniki židovske etike v Ameriki so protestirali pri Beginu zaradi njegove politike. Vse več je Židov, ki se distancirajo od ravnanja Izraela ali pa gredo celo tako daleč, da izjavljajo, kako se sramujejo, da so Židje. Ko človek pomisli na to, s kakšnim navdušenjem in občudovanjem so tako Židje kot tudi nežidje obravnavali Izrael v prvih desetih letih njegovega obstoja, potem je lahko spričo pojemanja privlačnosti Izraela le še globoko razočaran.

Zmaga v vojni resda lahko navdihuje zmagovalce, vendar pa za zgodovino ne predstavlja nič nenavadnega. Pogum in zvestoba v boju so pozitivne lastnosti, vendar pa gre za potezi, ki sta značilni za duce druge narode. Pogum, ki so ga izpričevali Vietnamci v dolgoletnem boju zoper Američane, ni bil nič manjši kot pogum izraelske vojske. Če bo militaristična značilnost Izraela vzdržala še dolgo časa, bo židovsko ljudstvo izgubilo svoj posebni značaj in bo s tem na dolgi rok naredilo škodo podlagi svojega obstoja. Upam, da bo ostal Beginov režim za zgodovino Izraela le žalosten in po možnosti ne tragičen dogodek in da se ne bodo uresničile tiste nevarnosti, ki bi klicale k njegovemu nadaljevanju.

ČESTITKE

Tov. Rudi Gergič iz Šemplaja bo v nedeljo, 26. septembra slavil 60. rojstni dan. Še veliko zdravih let mu vošči sekcija KPI Devin-Nabrežina. Čestitkam se pridružuje DELO.

V soboto, 25. septembra se bo sta na županstvu v Nabrežini poročila Giorgio Lansetti in Nivenka Klančar.

Veliko sreče in razumevanja v skupnem življenju jima vošči Odbor sekcije KPI Devin-Nabrežina.

Z DNEVA KMETIJSTVA V BOLJUNCU

50 let skupnega življenja Marije in Branka Žerjala

50 let skupnega življenja res ni malo. Za dva, ki se razumeta in ki si vseh petdeset let delita težave in veselje pa je najbrž nekaj povsem normalnega.

Marija in Branko Žerjal iz Boljunca sta tako obletnico praznovala 5. septembra. Oba sta se rodila leta 1909, vendar bi jim 73 let nihče ne pripisal. Tovariš Branko je leta 1943 odšel v partizane, a se je zaradi bolezni kmalu vrnil domov. Naslednje leto je bil zopet mobiliziran, zaradi bolezni pa je tokrat dobil odpustnico. To pa še ne pomeni, da je konec vojne dočakal doma, na varnem. Nasprotno! V domačem kraju je deloval kot aktivist, leta 1945 pa so ga izdali, zato so ga šestega januarja skupaj z drugimi tovariši odpeljali najprej v zloglasno ulico Bellosguardo, nato pa v koroške zapore.

Po vojni je bil med obnovitelji domačega prosvetnega društva celih dvajset let je bil njegov odbornik, vse do 70. leta pa član domačega pevskega zbora. Prejel je srebrno in zlato Gallusovo značko, za delo med vojno pa je prejel odlikovanje Reda zasluge za narod in priznanje aktivistov NOB.

Tovariš Branko je reden bralec in podpornik našega glasila. Ob priložnosti zlate poroke je poleg drugega, prispeval 20.000 lir za Delo, 20.000 lir za TPPZ «P. Tomažič», 20.000 lir za sekcijo KPI Dolina in 20.000 lir za sekcijo VZPI-ANPI Boljunec.

Zakoncema kličemo še na mnoga skupna leta, želimo pa jima predvsem trdnega zdravja!

Delo

Zaradi pomanjkanja prostora bomo poročila o dnevu kmetijstva objavili v prihodnjih številkah.

DELO - glasilo KPI
za slovensko narodno manjšino
Direktor ALBIN ŠKERK
Ureja uredniški odbor
Odgovarja FERDI ZIDAR
Uredništvo in uprava:
Trst - Ulica Capitolina, 3
telef. 76.48.72, 74.40.47
Dopisništvo v Gorici: Ulica Locchi, 2
telef. 24.36
Poštni tekoči račun 11/7000
Letna naročnina 6.000 lir
Tisk: Tipolito Stella snc
Ulica Molino a Vento 72 - Trst